

บทที่ ๕

สรุป ผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “บทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสุพรหมยานเถร (ครูบาพรหมา พรหมจโก)” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติและบทบาทของพระสุพรหมยานเถรหลักและวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนา และบทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสุพรหมยานเถร (ครูบาพรหมา พรหมจโก) ซึ่งผู้วิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง “บทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสุพรหมยานเถร (ครูบาพรหมา พรหมจโก)” สามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

๕.๑.๑ ประวัติและบทบาทของพระสุพรหมยานเถร

จากการศึกษาพบว่าบทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสุพรหมยานเถร (ครูบาพรหมา พรหมจโก) ทั้งในด้านชีวประวัติ การศึกษา การงาน และบทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยจะยึดหลักการตามภารกิจที่ มหาเถรสมาคมมอบหมายให้พระสังฆาธิการทุกระดับชั้นต้องถือปฏิบัติตามแนวทางการบริหารการจัดการวัด สรุปได้ดังนี้

๑) ชีวประวัติของพระสุพรหมยานเถร(ครูบาพรหมา พรหมจโก)

พระสุพรหมยานเถร (ครูบาพรหมา พรหมจโก) เกิดเมื่อ วันอังคาร ที่ ๓๐ เดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๔๑ ณ บ้านป่าแพ่ง ซึ่งเป็นหมู่บ้านเล็ก ๆ ตั้งอยู่กลางทุ่งนารวมอยู่ในหมู่บ้านกองงาม ตำบลแม่แรง อำเภอปากบ่อง (ปัจจุบันเป็นอำเภอป่าซาง) จังหวัดลำพูน นามเดิมชื่อ พรหมา พิมสาร บิดาชื่อ นายเป้ง มารดาชื่อ นางบัวถา มีพี่น้องร่วมกัน ๑๓ คน แต่เดิมครอบครัวของท่านจัดอยู่ในฐานะพอมีอันจะกิน โยมพ่อโยมแม่มีอาชีพเป็นเกษตรกร ทำนา ทำสวนเป็นสัมาอาชีวะ แต่จะไม่มีกการเลี้ยงสัตว์ มีความขยันขันแข็งในการทำงาน ปกครองบุตรหลานโดยยุติธรรม ไม่มีอคติ หนักแน่นในการกุศล ไปนอนวัดรักษาอุโบสถศีลเป็นประจำทุกวันพระ บิดาอุปสมบทเป็นพระภิกษุ และได้ถึงแก่กรรมในสมณเพศ เมื่อพ.ศ. ๒๔๙๔ อายุ ๕๐ พรรษา ๒๘ มารดาได้นุ่งขาวห่มขาว รักษาอุโบสถศีลทุกวันพระตลอดอายุ ได้ถึงแก่กรรมเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๗ อายุ ๗๐ ปี เมื่อท่านครูบาเจริญวัยพอทำงานได้ก็ช่วยพ่อแม่ทำงาน คือ ทำนา ทำสวน งานที่ทำเป็นประจำคือการตักน้ำดำข้าวและปิดกวาดทำความสะอาดบ้านเรือนเป็นการตอบแทนบุญคุณของพ่อแม่เท่าที่พอจะทำได้ตามวิสัยของเด็ก

การศึกษาในวัยเด็ก ท่านครูบาได้เรียนหนังสือไทยล้านนาและภาษากลางที่บ้านจากพี่ชายที่ได้บวชเรียนแล้วลาสิกขาออกมา เพราะในสมัยนั้นตามชนบทยังไม่มีโรงเรียนสอนกันอยู่ปัจจุบัน

เหตุที่บรรพชา จากการติดตามพ่อแม่ไปวัดบ่อย ๆ ได้เห็นพระภิกษุสามเณรอยู่ดีกินดี มีกิริยาเรียบร้อย ก็เกิดความเลื่อมใสศรัทธา ยิ่งได้เห็นพระพี่ชายได้บวชอยู่หลายองค์พากันมาฉันทน์ข้าวที่บ้านก็ยิ่งเพิ่มความเลื่อมใสยิ่งขึ้น ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๕๕ เป็นปีที่สงครามโลกครั้งที่ ๑ กำลังจะเกิดขึ้นซึ่งปีนั้นเกิดข้าวยากหมากแพง ดินฟ้าอากาศวิปริตผิดปกติ บ้านเมืองแห้งแล้ง ผู้คนต่างถูกภิกขภัย

เปียดเบียนระส่ำระสาย ทั้งทางราชการก็เร่งรัดเกณฑ์ผู้คนไปเป็นทหารกันจนวาย ท่านได้เห็นเหตุการณ์ ดังนั้นก็รู้สึกไม่สบายใจ จึงน้อมใจไปในการบวชยิ่งขึ้น ท่านจึงได้กราบลาพ่อแม่ไปบวชพร้อมกับขอโอสถกรรมต่อพ่อแม่ทั้งสองออกบรรพชาเป็นสามเณรในวันจันทร์ ที่ ๒๔ เดือนเมษายน พ.ศ. ๒๔๕๕

แนวทางการปฏิบัติ การปฏิบัติธรรมตามที่ท่านครูบาได้พร่ำสอนมาโดยตลอด ชั้นแรกท่านได้ตั้งสมาทานอธิษฐานเอาธุดงค์วัตรตามกำลังที่จะปฏิบัติได้แล้วได้ฝึกหัดเป็นคนสันโดษ มกน้อย อยู่อย่างฉันทง่าย ปรับปรุงจิตใจให้เข้ากับธรรมชาติ พยายามฝึกจิตใจให้อาจหาญเป็นสมาธิด้วยภาวนา มีพุทธานุสสติและอภินิหารปัจจุเวกขณะ เป็นต้น แล้วพิจารณาสังขาร รูปนามให้เห็นเป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตาตามระเบียบวิธีแห่งการปฏิบัติ

หลังจากที่ท่านได้เดินธุดงค์ไปตามป่าและตามนิคมหลายที่หลายแห่ง เป็นเวลานานหลายสิบปี ได้รับความสุข ความทุกข์ทรมาน ได้ผ่านประสบการณ์มามากต่อมากแล้ว ท่านก็ได้มาพักอยู่วัดป่าหนองเจดีย์ ตำบลท่าต๋ม อำเภอบ้านฝาง จังหวัดลำพูน ซึ่งเป็นวัดร้างมาหลายร้อยปี ตามคำนิมนต์ของครูบาอาจารย์อุบาสก อุบาสิกาได้มาประจำอยู่ที่นั่น ๔ พรรษา หลังจากนั้นก็ได้ย้ายมาอยู่วัดพระพุทธรูปท่าตากผ้า อันเป็นปูชนียสถานสำคัญแห่งหนึ่งในจังหวัดลำพูน ซึ่งเป็นวัดร้างมาตั้งพันกว่าปีได้ อยู่ได้พรรษาเดียวก็ได้ย้ายไปอยู่ป่าม่อนมะหิน ประจำอยู่ที่นั่น ๒ พรรษาแล้วได้ย้ายไปอยู่วัดป่าหนองเจดีย์อีก ๒ พรรษา พ.ศ. ๒๔๙๑ ท่านจึงได้กลับมาจำพรรษา ณ วัดพระพุทธรูปท่าตากผ้า และได้จำพรรษาอยู่ที่วัดแห่งนี้ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

ท่านครูบาได้บำเพ็ญสมณธรรมจนเข้าสู่วัยชราภาพ สังขารของท่านชำรุดทรุดโทรมไปตามกาลเวลา อาการเจ็บไข้ได้ป่วยจึงเกิดขึ้นเป็นธรรมดา ท่านครูบาได้เข้ารับการรักษา ณ โรงพยาบาลนครเชียงใหม่ ก่อนที่ท่านครูบา ท่านจะละสังขาร ท่านครูบาได้ตื่นจากจำวัด แต่เข้าปฏิบัติธรรมตามกิจวัตร เมื่อถึงเวลาท่านลูกนั่งสมาธิ สรรวมจิตตั้งมั่นสงบระงับ ท่านครูบาได้มรณภาพ ในท่านั่งสมาธิภาวนา เมื่อวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๒๗ เวลา ๐๖.๐๐ น.อายุ ๘๗ ปี ๖๗ พรรษา โดยคณะศิษยานุศิษย์ได้ตั้งศพบำเพ็ญกุศลเป็นเวลา ๓ ปี และได้รับพระราชทานเพลิงศพ วันที่ ๓๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๓๑ ในการนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ได้ทรงเสด็จพระราชดำเนินมาพระราชทานเพลิงศพท่านครูบา ด้วยพระองค์เอง หลังจากพระราชทานเพลิงเสร็จสิ้นแล้วได้เก็บอัฐิ ปรากฏว่าอัฐิของท่านครูบาได้กลายเป็นพระธาตุ มีวรรณะสีต่างๆ หลายสีด้วยกัน

๒) บทบาทของพระสุพรหมยานเถร(ครูบาพรหมา พรหมจกโก)

ท่านครูบา ท่านเป็นทั้งพระนักปฏิบัติและนักพัฒนาเพื่อดำรงการสืบทอดพระพุทธศาสนา ดังจะเห็นได้ว่าท่านมีความวิริยะ อุตสาหะมีความเพียรพยายามศึกษาให้รู้ถึงแก่นธรรมในพระพุทธศาสนา เมื่อรู้แล้วท่านก็ได้นำความรู้เหล่านั้นไปสั่งสอนให้กับพระภิกษุ สามเณรและศรัทธาประชาชนให้เข้าใจถึงธรรมของพระพุทธเจ้าด้วย นอกจากนี้ท่านยังมีภาระหน้าที่ในการเป็นพระสังฆาธิการปกครองสั่งสอนลูกศิษย์ลูกหาตามบทบาทหน้าที่ของพระสังฆาธิการดังสรุปได้ดังนี้

๑. ด้านการปกครอง

ท่านครูบา เป็นพระมหาเถระที่มีรูปแบบการปกครองแบบเสมือนพ่อปกครองลูก กล่าวคือ ท่านปกครองพระสงฆ์ สามเณรภายในวัดอย่างเอ็นดูแต่ก็ต้องเป็นไปตามหลักแห่งพระธรรมวินัย ท่านไม่มีอคติกับใครและจะยกย่องบุคคลที่ควรยกย่อง ตีเตียนบุคคลที่ควรตีเตียน ท่านจะพร่ำสอนลูกศิษย์ สอนแล้วสอนอีก พูดซ้ำๆ แต่หนักแน่น ชักเรื่องราวมาประกอบ พยายามจะให้ลูกศิษย์เข้าใจและเป็น คนดี บรรดาลูกศิษย์ลูกหาต่างก็มีความเคารพนับถือท่านเหมือนเป็นทั้งอาจารย์และบิดาร่วมกัน ต่างพากันปฏิบัติตามโอวาทคำสอนของท่านเป็นอันดีท่านไม่เคยดุด่ากล่าวด้วยคำหยาบเลยแม้แต่ครั้งเดียว

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าท่านครูบาจะมีความอดทนอดกลั้นในการดูแลปกครองคนภายในวัดให้มี ระเบียบวินัยและเป็นคนดีด้วยวิธีที่ท่านใช้นั้นจึงเป็นผลทำให้ผู้ได้รับการปกครองของท่านต่างปฏิบัติตน ไปในแนวทางคำสอนของท่านอย่างเต็มที่

๒ ด้านการศาสนศึกษา

ท่านครูบา ท่านเห็นความสำคัญในการศึกษาพระธรรมวินัยของพระภิกษุ สามเณรเป็นอย่างมาก ท่านจึงได้จัดตั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรมขึ้นเพื่อให้เป็นสถานที่ในการศึกษาพระธรรมวินัยของ พระภิกษุ สามเณรและยังได้มีการอุดหนุนให้ทุนการศึกษาแก่พระภิกษุสามเณรและชาวบ้านให้ได้มี การศึกษาตลอดมิได้ขาดอีกทั้งยังหมั่นอบรมสั่งสอนให้ลูกศิษย์ได้เรียนรู้และปฏิบัติตามหลักของพระ ธรรมวินัยเป็นประจำโดยที่ท่านเป็นทั้งแบบอย่างและผู้สอนด้วยในเวลาเดียวกัน

๓ ด้านการศึกษาสงเคราะห์

ท่านครูบา ท่านมีการส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นและในถิ่นขาดแคลนให้ได้มีการศึกษา เรียนรู้ ทั้งยังสนับสนุนด้านกิจการในชุมชนเป็นประจำมิได้ขาด และท่านยังสนับสนุนทุนการศึกษา ให้กับผู้ยากจนให้ได้มีการศึกษา

๔ ด้านการสาธารณูปการ

ท่านได้เป็นประธานอำนวยการในการสร้างวัดพระพุทธรูปตากผ้า อาทิ อุโบสถ ศาลาการเปรียญ กุฏิสงฆ์ และโรงเรียนพระปริยัติธรรม “พรหมจักสังวรกิตติขจรประชาสรรค์” เป็นต้น ทั้งได้ ซ่อมพระวิหารและพัฒนาสถานที่ตั้งทั้งหมดให้เจริญขึ้นมาโดยลำดับ นอกจากนี้ยังได้เป็นประธานสร้าง กำแพงซ่อมอุโบสถ วิหารและเจดีย์วัดพระนอนม่อนช้าง เป็นประธานสร้างอุโบสถ ศาลาการเปรียญ และกุฏิสงฆ์ วัดป่าหนองเจดีย์ ได้สร้างวิหารวัดม่อนมะหิน เป็นประธานสร้างวิหารโรงเรียนประถม ปลาย “พรหมาประชาอุทิศ” บ้านมะกอก ได้ช่วยเหลือสร้างวิหารวัดบ้านหวาย กุฏิวัดช้างค้ำและที่ อื่นๆอีกหลายแห่ง ได้จัดตั้งสำนักเรียนนักธรรมบาลีและตั้งสำนักปฏิบัติธรรมขึ้น ณ วัดพระพุทธรูป ตากผ้า มีครูดำเนินการสอนเป็นลำดับมา ทั้งได้ส่งพระภิกษุสามเณรเปรียญไปศึกษาต่อที่ กรุงเทพมหานครเป็นจำนวนหลายสิบล้าน

๕ ด้านสาธารณะสงเคราะห์

ท่านครูบาได้กระทำกิจวัตรในแต่ละวัน ท่านทำด้วยความเสียสละ อดทนอย่างจริงจัง โดยท่านจะมีเวลาส่วนตัวของท่านน้อยมาก แม้ว่าบางครั้งท่านกำลังพักผ่อนอยู่ เมื่อทราบข่าวอุบาสกอุบาสิกาเดินทางไกลมา ท่านจะรีบลุกขึ้นมาพบทันที โดยให้เหตุผลว่า เราอยู่ที่นี้จะพักผ่อนเมื่อไหร่ก็ได้ แต่โยมต้องเดินทางมาไกลกว่าจะมาถึงที่นี่ ดังนั้นควรให้โอกาสเขาเข้าพบ

ท่านครูบา ท่านเป็นพระเถระผู้มีสติตลอดเวลา มีความสำรวมในเสขียวัตร ไม่ตระหนี่ถี่เหนียว ทำกิจเพื่อพระศาสนาตลอดมา มีศัลปะเข้าใจในการสร้างการบูรณะวัด ทำการส่งเสริมการศึกษาอยู่ประจำ พราสอนธรรมะและสิ่งที่เป็นประโยชน์ แก่ลูกศิษย์ลูกหาทุกคนเหมือนพ่อสอนลูกฉะนั้น สงเคราะห์ด้วยสิ่งที่เป็นประโยชน์เกื้อกูล เพื่อผลดีแก่ทุก ๆ คน เพราะฉะนั้น พระเดชพระคุณท่านจึงเป็นผู้ที่ปวงชนนับถือแล้วและบูชาแล้วตลอดมา

๕.๑.๒ หลักและวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

พระพุทธศาสนาได้อุบัติขึ้นท่ามกลางสังคมอินเดียที่มีความหลากหลายด้านความเชื่อ ศาสนา ชาติพันธุ์ต่าง ๆ ที่อุบัติขึ้นก่อนพระพุทธศาสนา และที่เกิดขึ้นไล่เลี่ยกัน ตลอดจนลัทธิที่เกิดขึ้นมาภายหลังอีกมากมาย แม้ว่าพระพุทธศาสนาจะเกิดขึ้นมาในดินแดนชมพูทวีป หรืออินเดียเหมือนกับลัทธิศาสนาต่าง ๆ เหล่านั้น แต่พุทธศาสนามีลักษณะพิเศษที่แตกต่างจากลัทธิศาสนาต่าง ๆ ได้แก่การอุบัติขึ้นมาพร้อมกับการปฏิรูปสังคมอินเดียเสียใหม่ คือพุทธศาสนาได้เสนอหลักทฤษฎีใหม่ ซึ่งหักล้างกับความเชื่อดั้งเดิมของชาวอินเดียไปมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักการที่แตกต่างจากศาสนาพราหมณ์โดยสิ้นเชิง เมื่อเป็นเช่นนั้น จึงมีปัญหาและอุปสรรคในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่เกิดขึ้นทั้งปัญหาและอุปสรรคจากภายใน และปัญหาและอุปสรรคจากภายนอก นอกจากนี้ยังพบปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอีกหลายประการ เช่น ปัญหาเรื่องความไม่เข้าใจรูปแบบการประพฤติพรหมจรรย์ของประชาชนก่อให้เกิดปัญหาพระสุทินกับภรรยาเก่า นางมาคันทียาอาฆาตพระพุทธเจ้า ภรรยาเก่าล่อลวงจับพระจุลลกาลสิก เป็นต้น ปัญหาความขัดแย้งกับรัฐ เช่น กรณีพระธนิยะขโมยไม้หลวง ปัญหาเรื่องการท้าทายได้วาหะจากผู้นับถือศาสนาอื่น เมื่อพระพุทธองค์และพระสาวกเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้รับการยอมรับอย่างรวดเร็ว ทำให้พระเกียรติคุณแผ่ทั่วทุกทิศ สร้างความไม่พอใจให้แก่เหล่านักบวชนอกศาสนา บางพวกอยากลองดี บางพวกอยากเอาชนะ บางพวกอยากได้ความรู้ จึงมักมาทำโต้วาหะอยู่ไม่ขาด เช่น กรณีอุปาลิวาสสูตร สีหเสนาปติวัตถุ เป็นต้น

ท่านครูบา เป็นพระเถระที่มีจริยาวัตรและปฏิบัติในการปฏิบัติที่งดงามเป็นแบบอย่างของศิษยานุศิษย์ โดยภาพลักษณ์แล้วท่านจะแนะนำ ทำให้ดู อยู่ให้เห็น เย็นให้สัมผัส ที่มุ่งในการดำเนินเบื้องพระยุคลบาทของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทุกประการในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา คือ

๑) แสดงธรรมด้วยความรู้จริงเห็นจริงเองแล้วจึงสอนผู้อื่น เพื่อให้รู้จริงเห็นจริงตามในหลักพุทธธรรมด้วยเสียงที่ นุ่มนวล ชัดถ้อยชัดคำ น่าฟัง สำนวนก็เหมาะสมกับผู้ฟังเข้าใจง่ายโดยยกอุทาหรณ์ประกอบเพื่อให้ผู้ฟังมองเห็นภาพได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

๒) แสดงธรรมมีเหตุมีผล สอนชี้แจงให้เป็นไปอย่างมีเหตุมีผล ไม่เลื่อนลอยมีสาระที่จะนำไปปฏิบัติได้ทั้งในระดับตนเองครอบครัวสังคมและประเทศชาติ

๓) แสดงธรรมให้เห็นจริงได้ผลเป็นอัจฉริยะได้นำไปปฏิบัติ

๔) แสดงธรรมด้วยมนุษยสัมพันธ์ ไม่ยกตนข่มท่านไม่เปียดเบียนผู้อื่น ไม่ว่าร้ายกล่าวร้ายใคร ท่านสามารถเข้าได้กับทุกคน ไม่ถือตัว สนทนาด้วยความเป็นกันเอง เป็นสิ่งที่น่าชื่นชมท่านเป็นอย่างยิ่ง อีกอย่างคือท่านได้ใช้เวลาอย่างคุ้มค่า เวลาแต่ละนาทีที่ท่านมาในชีวิตท่านครุบา ท่านจะทุ่มเทในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา คิดหาวิธีการและกลอุบายในการสอนด้วยวิธีการต่างๆ ในกรอบของหลักสัปปุริสธรรม ๗ ประการเพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติของบุคคลผู้เป็นมิชฉาภิภูมิจึงให้ความเห็นที่ถูกต้องตามหลักการของพระพุทธศาสนา

หลักปฏิบัติสำคัญที่ท่านครุบายึดถือและปฏิบัติตาม คือ การปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานตามแนวสติปัฏฐาน ๔ ได้แก่

- ๑) กายานุปัสสนาสติปัฏฐาน
- ๒) เวทนานุปัสสนาสติปัฏฐาน
- ๓) จิตตานุปัสสนาสติปัฏฐาน
- ๔) ธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน

โดยหลักทั้ง ๔ นี้ถือว่าเป็นหลักสำคัญในการปฏิบัติที่ท่านครุบา ท่านได้เดินทางไปศึกษาที่วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ราชวรมหาวิหาร กรุงเทพมหานคร ด้วยเหตุนี้ท่านครุบา ท่านจึงใช้วิธีปฏิบัติในแนวสติปัฏฐาน ๔ มาสอนสั่งและใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติมาตลอด

๕.๑.๓ บทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสุพรหมยานเถร (ครุบาพรหมาพรหมจกโก)

พระสุพรหมยานเถร (ครุบาพรหมา พรหมจกโก) ได้นำวิธีการเผยแผ่ที่พระพุทธเจ้าได้วางเอาไว้มาใช้ในการเผยแผ่ธรรมะ คือ การเทศนา ปาฐกถาธรรม บรรยายธรรม สัมโมทนียกถา การให้อโวกา เอกสารหนังสือ เพราะท่านได้คำนึงถึงว่าการเผยแผ่ธรรมะนี้มีประโยชน์ต่อประชาชน ชุมชน สังคม และประเทศชาติเป็นอันมากอนันต์ และเป็นการเจริญรอยตามบาทพระบรมศาสดา อันเป็นวิธีการสร้าง ศาสนบุคคลให้เป็นคนดีมีคุณธรรม เป็นการสร้างคนดี ให้มาควบคุมคนเก่งที่ไร้คุณความดี ทั้งยังเป็นการให้ทานที่มีอานิสงส์มหาศาลมากกว่าการให้ทุกสิ่งสมดังพุทธพจน์บทที่ว่า “การให้ธรรม ชนะการให้ทั้งปวง ความสันติสนหา ชนะทุกข์ทั้งปวง”

ดังนั้นท่านครุบา ท่านจึงแนะนำพร่ำสอนและประพฤติปฏิบัติให้เป็นตัวอย่างที่ดี เพื่ออุบาสก อุบาสิกา จะได้นำไปคิดและไปปฏิบัติตามความเป็นจริง ท่านครุบามักพูดเสมอว่าการเผยแผ่และการแนะนำสั่งสอนธรรมะของพระพุทธเจ้านั้นเป็นหน้าที่ของพระโดยตรงอยู่แล้ว ดังนั้นท่านครุบา ท่านจึงได้ดำเนินการเผยแผ่นับตั้งแต่ได้อบรมพระภิกษุ สามเณรและอุบาสก อุบาสิกา เป็นประจำมาทุกปีทุกเดือนและทุกวันพระ นอกจากนี้ท่านครุบา ท่านยังได้แต่งหนังสือสุภาชิตคำสอน หนังสือคำถามคำตอบเรื่องศีล สมาธิ ปัญญา หนังสืออภินิหารปัจเจกชน และหนังสือเขมสรณาคมณ เป็นต้น เพื่อให้เป็นหลักและแนวทางในการประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นไปตามคำสอนของพระพุทธเจ้า

๕.๑.๔ อิทธิพลการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสุพรหมยานเถร ที่มีต่อสังคมล้านนา

พระสุพรหมยานเถร (ครูบาพรหมา พรหมจกโก) มีอิทธิพลต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในล้านนา โดยมีประเด็นที่น่าสนใจจะนำเสนอต่อไปนี้

๑ อิทธิพลของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสุพรหมยานเถรที่มีต่อพระภิกษุสามเณรภายในวัด

ท่านครูบาใช้การปกครองลูกศิษย์ของท่านในลักษณะ “พ่อปกครองลูก” ไม่มีอคติจะยกย่องบุคคลที่ควรยกย่อง จะติเตียนบุคคลที่ควรติเตียน ท่านครูบา ท่านพร้าสอนศิษยานุศิษย์สอนแล้วสอนอีกท่านพูดซ้ำ ๆ แต่หนักแน่น ชักเรื่องราวมาประกอบ พยายามจะให้บรรดาศิษย์ได้เข้าใจ และเป็นคนดี บรรดาศิษยานุศิษย์ต่างก็มีความเคารพนับถือท่านครูบา ตั้งเป็นบิดาร่วมกันต่างก็พากันปฏิบัติตามโอวาทคำสอนของท่านเป็นอันดี ท่านไม่เคยดุด่าด้วยคำหยาบเลยแม้แต่ครั้งเดียว อย่างหนักก็แค่พูดว่า “มึงนี่ลูกดีไหนมาเกิดหนอ” เท่านั้น

ท่านครูบาได้ส่งเสริมการเรียนรู้ทั้งทางภาคปริยัติและภาคปฏิบัติ ได้ตั้งสำนักเรียนพระปริยัติธรรมขึ้นที่วัดพระพุทธรูปตากผ้าให้ได้เรียนนักธรรม บาลี และสามัญ เพื่อเป็นกุศโลบายที่ว่า ให้พระภิกษุ สามเณรที่มาศึกษาเล่าเรียนที่วัดพระพุทธรูปตากผ้า ได้มีโอกาสได้ศึกษาธรรมะ และได้ปฏิบัติธรรมด้วย เพื่อเป็นการเรียนรู้ควบคู่กันไปทีเดียวสองอย่าง เพื่อจะได้มีความรู้ทั้งทางโลก และทางธรรม เพื่อให้ได้ตั้งป้อมรับปัญหาในอนาคตได้ ท่านครูบายังได้จัดให้มีการบรรพชาอุปสมบท ในฤดูเข้าพรรษาของทุกปี ก็จะมีผู้มาเข้าบวชอยู่หลายสิบคน บางที่เป็นร้อยคนในบางปี และมีการบวชเป็นประจำทุกเดือน (ถึงในปัจจุบัน)

ท่านครูบา ท่านยินดีในการปฏิบัติพระธรรมกรรมฐานและสอนให้พระภิกษุ สามเณรบำเพ็ญกิจในการภาวนาเป็นประจำ ในกรณีที่มีพระภิกษุ สามเณรองค์ใดทำสิ่งที่ไม่ควรทำจะสอบด้วยเหตุด้วยผล ให้เห็นในความผิดและยอมรับโทษแก้ไขตนเองอย่างนึมนวล ท่านครูบาจะสอนให้ครองผ้าเรียบร้อย นุ่งเรียบร้อย ยืนเรียบร้อย เดินเรียบร้อย นอนเรียบร้อย การขบฉันและการพูดจาให้เรียบร้อย ท่านสอนให้มีสติ รู้จักพูด รู้จักคิด ท่านสอนให้มีจิตใจที่เข้มแข็ง มีความเชื่อมั่น มีความมั่นใจในตนเอง เอาชนะใจตัวเองด้วยการดูใจของตนเอง ยกจิตใจตนให้อยู่เหนืออารมณ์ ท่านจะสอนโดยเด็ดขาดว่า “ถ้ากระทำความผิด มีชีวิตอยู่อย่างผิดแล้วให้กินก้อนเหล็กแดงเสียดีกว่า เพราะกินก้อนเหล็กแดงจะทุกข์ก็ทุกข์เพียงชาติเดียวแล้วตายไปเลย ดีกว่ากระทำความผิด อยู่อย่างผิดซึ่งจะต้องไปรับกรรมในนรกในชาติต่อไปไม่รู้จักจบสิ้น” ท่านจะสอนให้กำลังใจแก่บรรดาพระภิกษุ สามเณรอยู่ตลอด ด้วยคำสอนทั่วไป การกระทำกิจหรือการทำงานตลอดทั้งการทำความคิด ย่อมมีอุปสรรคเป็นสิ่งทดสอบตัวเอง “ไม่มีมาร บารมีย่อมไม่เกิด” “ชีวิตคือการต่อสู้ ศัตรูคือยาชูกำลัง” เป็นต้น

นอกจากนี้ท่านครูบา มีความสนใจในด้านการปฏิบัติธรรมมาก โดยยึดหลักในการจัดการตนเองก่อน ก่อนที่จะไปแนะนำผู้อื่น โดยการไปเล่าเรียนศึกษากับครูบาอาจารย์หลายที่หลายแห่งตลอดจนไปศึกษาวิปัสสนากัมมัฏฐาน ก่อนที่จะไปอยู่วัดพระบาทตากผ้า ท่านครูบาก่อไปธุดงค์ในที่ต่างๆ หลายที่ ทั้งในและต่างประเทศ ได้ธุดงค์ไปจนถึงเมืองเมียวดี ประเทศพม่า เพื่อให้ได้ความรู้และเก็บเกี่ยวประสบการณ์ต่างๆ ท่านครูบาเป็นพระผู้ที่มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน ได้ศึกษาหลักการปฏิบัติ ทั้งในด้านสมถะกรรมฐาน และในด้านวิปัสสนากรรมฐาน จากครูบาอาจารย์มาอยู่หลายที่หลายแห่ง ทั้งได้

ไปศึกษาจากสมเด็จพระพุฒาจารย์ (อาจ อาสภมหาเถร) ที่วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ราชวรมหาวิหาร กรุงเทพมหานคร โดยท่านครูบาจะเน้นในเรื่องของกรรมฐานมาก ในเรื่องของการปฏิบัติตามแนวสติปัฏฐาน ๔

๒. อิทธิพลของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสุพรหมยานเถรที่มีต่อประชาชน

พระสุพรหมยานเถร (ครูบาพรหมา พรหมจกโก) ได้นำวิธีการเผยแผ่ที่พระพุทเจ้าได้วางเอาไว้มาใช้ในการเผยแผ่ธรรมะ คือ การเทศนา ปาฐกถาธรรม บรรยายธรรม สัมโมทนียกถา การให้โอวาท เอกสารหนังสือ เพราะท่านได้คำนึงถึงว่าการเผยแผ่ธรรมะนี้มีประโยชน์ต่อประชาชน ชุมชน สังคม และประเทศชาติเป็นเอกอนันต์ และเป็นการเจริญรอยตามบาทพระบรมศาสดา อันเป็นวิธีการสร้าง ศาสนบุคคลให้เป็นคนดีมีคุณธรรม เป็นการสร้างคนดี ให้มาควบคุมคนเก่งที่ไร้คุณความดี ทั้งยังเป็นการให้ทานที่มีอานิสงส์มหาศาลมากกว่าการให้ทุกสิ่งสมดังพุทธพจน์บทที่ว่า “การให้ธรรม ชนะการให้ทั้งปวง ความสันติอันหา ชนะทุกข์ทั้งปวง”

ดังนั้นครูบาท่าน ท่านจึงแนะนำพร้าสอนและประพฤติปฏิบัติให้เป็นตัวอย่างที่ดี เพื่ออุบาสก อุบาสิกาจะได้นำไปคิดและไปปฏิบัติตามความเป็นจริง ท่านมักพูดเสมอว่าการเผยแผ่และการแนะนำสั่งสอนธรรมะของพระพุทเจ้าเป็นหน้าที่ของพระสงฆ์โดยตรงอยู่แล้ว ดังนั้นท่านครูบาจึงได้ดำเนินการเผยแผ่นับตั้งแต่ได้อบรมพระภิกษุสามเณรและอุบาสก อุบาสิกา เป็นประจำมาทุกปีทุกเดือนและทุกวันพระ นอกจากนี้ท่านยังได้แต่งหนังสือสุภาสิตคำสอน หนังสือคำถามคำตอบเรื่องศีล สมาธิ ปัญญา หนังสืออภินิหารปัจเจกชน และหนังสือเขมสรณคมณ์ เป็นต้นเพื่อให้เป็นหลักและแนวทางในการประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นไปตามคำสอนของพระพุทเจ้า

ท่านครูบา ท่านมีอิทธิพลทางจิตใจของศิษยานุศิษย์และอุบาสก อุบาสิกาทั้งหลายที่มีต่อท่าน ไม่ว่าจะเป็นในด้านการปฏิบัติ ปฏิปทาจริยวัตรของท่านครูบา และคำสอนของท่านครูบาที่ได้เคยอยู่กับท่าน ปัจจุบันก็ได้นำมาใช้ในชีวิตประจำวัน ทั้งในการนำคำสอนที่ท่านครูบาที่ได้เคยสอนไว้นามาเผยแผ่สอนให้กับอุบาสก อุบาสิกาต่อ ตลอดจนทั้งการ นำการปฏิบัติมาใช้ให้มีสติอยู่กับตัว ถึงแม้จะจำได้ไม่มากเท่าท่านครูบาเองก็ตาม แต่ก็ยังได้ชื่อว่าทำตามแนวที่ท่านครูบา นั้น ได้แนะนำเอาไว้ และในทุกวันพระก็มีการนำอุบาสก อุบาสิกาทำวัตรสวดมนต์ ไหว้พระ สวดมนต์ เจริญกรรมฐาน และเวียนเทียนทุกวันพระ การปฏิบัติธรรมของท่านครูบาที่ท่านได้ทำจนให้ศิษยานุศิษย์ผู้ที่มีความศรัทธาได้เห็นแล้วปฏิบัติและเกิดประโยชน์จริง จึงทำให้การปฏิบัติธรรมวิปัสสนากรรมฐานตามแนวสติปัฏฐาน ๔ เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายทั้งชาวต่างชาติ ซึ่งในตอนนั้นมีฝรั่งชาวเยอรมันได้มาขอเรียนการปฏิบัติธรรมวิปัสสนากรรมฐานกับท่านครูบาด้วย

ด้วยเมตตาบารมี และคุณความดีของท่านครูบาที่มีต่อทุกคน จึงมีอิทธิพลทั้งใจด้านจิตใจ ทำให้มีผู้คนเคารพเลื่อมใสท่านครูบา ได้นำเอาหลักคำสอนที่ท่านครูบาเคยสั่งสอนเอาไว้ ไปประพฤติปฏิบัติ ในชีวิตประจำวันและบำเพ็ญประโยชน์ให้กับสังคมถึงทำให้มีศิษยานุศิษย์หลายที่หลายทาง ถึงแม้ท่านครูบาจะมรณภาพไปนานแล้ว แต่คุณงามความดีอิทธิพลทางจิตใจ ยังยึดมั่นในท่านครูบา เรียกได้ว่าความศรัทธาที่มีต่อท่านครูบาจะไม่มีวันเสื่อมคลาย ท่านครูบา ท่านได้ดำเนินการเผยแผ่พุทธธรรมตามรอยพระดำริของพระบรมศาสดา ทำหน้าที่สอนธรรม นำปฏิบัติ ด้วยการเทศนาสั่ง

สอนประชาชนให้ตั้งอยู่ในศีลธรรมเป็นประจำทุกวันพระอุโบสถศีล เป็นผู้ปฏิบัติกิจของสงฆ์ด้วยการทำวัตรสวดมนต์เข้าเย็นเป็นประจำทุกวัน ลงอุโบสถสังฆกรรมไม่เคยขาดหากไม่มีกิจธุระจำเป็น

นอกจากนั้นท่านครูบายังเป็นพระสงฆ์นักเผยแผ่ ที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล ในการคิดใหม่ทำใหม่ ก้าวไกล ก้าวหน้า มุ่งพัฒนาสังคม ด้วยการจัดโครงการสนับสนุน ส่งเสริม ฝึกฝน บุคลากรที่เป็นพระภิกษุสามเณรภายในวัด ให้รู้จักการเผยแผ่ธรรมะคำสั่งสอนขององค์บรมสมมาสัมพุทธเจ้า ด้วยการเทศนา การปาฐกถาธรรม การบรรยายธรรม การสอนหนังสือในโรงเรียนต่าง ๆ ทั้งของภาครัฐและเอกชน การทำวัตรสวดมนต์เข้า-เย็น การลงอุโบสถสังฆกรรม และการทำกิจที่พระสงฆ์พึงกระทำ เพื่อการเป็นบุคลากรที่มีคุณภาพเป็นกำลังของพระพุทธศาสนา การกิจด้านนี้ นับว่าเป็นงานที่โดดเด่นของวัดพระพุทธบาทตากผ้า ซึ่งเป็นภาระกิจที่ประจักษ์ชัดแก่สาธารณชน เพราะท่านครูบา ได้ให้ความสำคัญ และทุ่มเทมาก โดยเห็นว่าเป็นงานที่เอื้อประโยชน์ต่อสังคมมากที่สุด

๓ อิทธิพลของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสุพรหมยานเถรที่มีต่อชาวต่างชาติ

ท่านครูบาได้ส่งเสริมทั้งในด้านการศึกษาศาสนาปฏิบัติและภาคปริยัติ โดยได้เปิดสำนักเรียนพระปริยัติให้กับพระภิกษุ สามเณร และสำนักปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานให้กับผู้ที่มีศรัทธา หรือผู้ที่มีความสนใจในการปฏิบัติธรรมขึ้นที่วัดพระพุทธบาทตากผ้า โดยเหตุนี้จึงทำให้วัดพระพุทธบาทตากผ้าเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายทั้งในประเทศและต่างประเทศ ท่านได้ออกเดินธุดงค์ตั้งแต่อายุ ๒๔ ปี โดยออกธุดงค์ไปเรื่อยๆตามป่าเขาลำเนาไพร หาที่เงียบสงบ เพื่อแสวงหาความสงบ ในที่ต่างๆหลายแห่งตลอดจนกระทั่งออกธุดงค์ไปจนถึงต่างประเทศ คือ เมืองเมียวดี ประเทศพม่า เพื่อปฏิบัติธรรม เมื่อไปในแถบนั้น ท่านครูบา ถือว่าเป็นพระสงฆ์รูปหนึ่งที่สามารถทำให้ผู้ที่ได้พบเห็นท่าน ได้สนทนากับท่านนั้น ให้ความศรัทธาในปฏิปทา นำธรรมคำสั่งสอนของท่าน และให้ความเคารพนับถือท่านครูบาเป็นอย่างมาก จึงทำให้ท่านเป็นที่ยอมรับแก่อุบาสก อุบาสิกาจำนวนมากทั้งใน และต่างประเทศ ในความตั้งใจจริง อย่างเอาจริงเอาจังของท่านครูบา จึงมีผู้คนจากทั่วทุกสารทิศที่อยากจะให้ท่านครูบา ได้เมตตาไปเผยแผ่ธรรมะ โดยท่านครูบาเอง ท่านก็เต็มใจเผยแผ่อย่างเต็มความสามารถทั้งในและต่างประเทศ ในต่างประเทศก็จะมีเมืองเมียวดี ประเทศพม่า และประเทศอินเดีย เป็นต้น

ทั้งนี้ยังมีอุบาสก อุบาสิกาจากต่างประเทศหลายประเทศด้วยกันที่เดินทางมาขอศึกษาธรรมะและวิธีการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน กับท่านครูบา อาทิ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศแคนาดา ประเทศเดนมาร์ก เป็นต้น และท่านครูบา ยังได้ส่งพระสงฆ์ บรรดาลูกศิษย์ของท่านไปเผยแผ่ธรรมะในต่างแดนด้วย ก็หลายรูปด้วยกัน ปัจจุบัน พระสงฆ์แต่ละองค์ได้รับพระราชทานเป็นพระครูสัญญาบัตรหลายรูป บางรูปนั้น ก็ได้รับพระราชทานโปรดเกล้าให้ดำรงตำแหน่งในชั้นพระราชาคณะ ในชั้นต่างๆ ก็หลายรูปเช่นกัน ทุกท่านนั้นล้วนแต่เป็นศิษยานุศิษย์ในท่านครูบา ที่ตั้งมั่นอุทิศตน เพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนา ตามรอยแนวของท่านครูบา ผู้เป็นอาจารย์ผู้สั่งสอน และเป็นเสมือนบิดา ได้วางแนวทางการสร้างชาติเอาไว้ ให้เหล่าศิษยานุศิษย์ได้จรดลงมือสืบต่อไป

๔ อิทธิพลของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสุพรหมยานเถรที่มีต่อชนเผ่า

การเผยแผ่ของพระสุพรหมยานเถร (ครูบาพรหมา พรหมจกโก) ในสมัยนั้นกล่าวได้ว่า ท่านมีวิธีการเผยแผ่ที่สามารถทำให้ประชาชนทุกระดับที่ได้ฟังคำสอน และศึกษาวิธีการประพฤติปฏิบัติธรรมกับท่าน ได้เห็นผลจริง ของหลักธรรมคำสอนและการปฏิบัตินั้น ท่านครูบา ท่านยังสามารถเข้าไปอยู่

ในจิตใจ ของอุบาสก อุบาสิกาผู้เข้าหาสักการะท่าน จนเป็นที่ยอมรับโดยทั่วกันอย่างแพร่หลาย ทั้งในชนเผ่าต่างๆ ก็ยังพากันมาราบท่าน และฝากตัวเป็นลูกศิษย์ท่านครุบา เป็นจำนวนมาก อาทิ ชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง ไบแถบอำเภอฮอด อำเภอมก๋อย อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ และ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน เป็นต้น เมื่อได้ยินกิตติศัพท์ของท่านครุบา ต่างก็พากันมาราบสักการะและฝากตัวเป็นศิษย์ ไม่ว่าจะเป็นทั้งฝ่ายบรรพชิต และคฤหัสถ์ และเพื่ออยากศึกษาวิธีการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานกับท่าน อาทิ พระครูพัฒนากิจจามรรักษ์ หรือ ครูบาชัยวงศาพัฒนา วัดพระพุทธบาทห้วยต้ม อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน เป็นศิษย์เอกหนึ่งในศิษย์ของท่าน ที่ให้ความเคารพนับถือท่านครุบา เป็นอย่างมาก จนทำให้เป็นที่เลื่องลือกันมาก ว่าท่านครุบา เป็นพระสุปฏิปันโน ที่ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ มีความมกน้อย สันโดษ มีจริยาวัตรอันงดงามทั้งร่างกาย และจิตใจ จนทำให้มีการขนานนามท่านครุบา ว่า “ต้นบุญเมืองป่าซาง” หรือ “ต้นบุญพระบาท”

๕.๒ ข้อเสนอแนะ

๕.๒.๑ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

๑) ควรให้มีการรณรงค์เอาหลักการปฏิบัติของพระสุพรหมยานเถระที่มีทั้งสมณะและวิปัสสนาเข้ามาเป็นหลักปฏิบัติที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

๒) จัดโครงการอบรมพระวิปัสสนาจารย์ให้เป็นนักเผยแผ่ไปด้วยคือฝึกอบรมพระนักปฏิบัติธรรมให้มีความสามารถสอนธรรมได้มากขึ้น

๓) จัดโครงการเสริมสร้างให้พุทธบริษัท ๔ หันเข้ามาสนใจในการปฏิบัติธรรมโดยพระสงฆ์ต้องเป็นกำลังหลักในการส่งเสริมรวมทั้งเสนอให้หน่วยงานทั้งรัฐและเอกชนเป็นกำลังเสริมด้วย

๕.๒.๒ ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป

๑) ควรมีการค้นคว้าหลักปฏิบัติของพระสุพรหมยานเถระให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น การปฏิบัติของตัวท่านครุบารวมไปถึงผลของการปฏิบัติของศิษยานุศิษย์ที่ได้ปฏิบัติกับท่านมา

๒) ควรมีการนำเอาแนวปฏิบัติของพระสุพรหมยานเถระไปประยุกต์ให้พุทธบริษัท ๔ ได้ปฏิบัติแล้ววิเคราะห์ผลการปฏิบัติเพื่อสรุปให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติต่อไป

๓) ควรศึกษาหลักการเผยแผ่ของครูบาอาจารย์ที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น